

עין משפט נר מצוה

בה א מיי פ"ב מהל' סנהל' הל"ז טוש"ע ח"מ ס"י מביט ע"י ס"י תרכד:

בו ב מיי שס פ"ב הלכה ד יב טוש"ע א"ח ס"י תרכד סעיף 6:

סו ג ד ה מיי פ"ו מהל' שמיטין הליטע ויכל' כ ופט"ו מהל' מאכלות אסורות הל' ס:

בח ז מיי פ"ט מהל' אסורי ביאה ה"ה ופי"ד מהל' משכב ומושב ה"ה סנה' לאוין ק"ח:

בב ז מיי פ"ה מהל' שמיטין הל' סא כב:

ע ח מיי פ"ט מהל' אסורי ביאה ה"ה ופי"ד מהל' משכב ומושב ה"ה סנה' לאוין ק"ח טוש"ע ח"ד ס"י קטפ סעיף 33:

עא ט מיי פ"ד מהל' משכב ומושב ס"ח:

עב י מיי פ"ז מהל' אסורי ביאה ה"ה סנה' לאוין ק"ח ועיני רמג:

‏»‏

תום' הרא"ש

והא קשיש מיניה. פרש"י ר' חנינא בנו של ר"ג דיבנה הוה חבירו של ר' אליעזר ור' אליעזר (בעל אחרותן דרי"ג [תה] כדאינא בפרק הוהב ודך לאו ראיא דאפשר דלא דהוה קשיש הוהב אצ"ג דר' (אליעזר) [גמליאל] היה נשוי אהות אביו אלא לקמן בהפסול משמע שיהיה בימי ר' מאיר או אחרייו דקאמר ר' (מאיר) חנינא בן גמליאל נראין דבביו ר' מאיר. ובקדושין הוא בר פלוגתיה דר' מאיר בתנאי כפול. ותימה דבת"כ בבי' פנחס שעלה גורלו להיות כ"א אמר ר' חנינא בן גמליאל והלא חתנינו היה משמע קדום חורבן הוה. וי"ל דחתן ביה אבא כדמלא מודלא קתני חתני. וא"ת הא בסוף פסכת טוטה אמר שרבי"ג אלף ילדים היו בבית אבא ולא נשתיר מהם אלא אני כאן וכן אבא אבא בעסיא. אני למדתי תורה וכן אחי אבא למד הכמת יוניא. אלמא לא היו לו אחים והכא משמע שר' חנינא היה אחיו. וי"ל דבית ר' אבא אבא קאמר כשתרג' (ד"ב [רשב"ג] הוקן. תרג' מדקאמר כי אחי אבא וכשנאמר דבר זה עדיין היה ר' חנינא אחיו קטן: ובי' קאי כותיה והתניא כו'. הקטנה היה שמשון מקוצי מאי קשיא ליה השתא טפי משום דקאי ר' אליעזר כותיה בלאו דהכי תקשי מרדיתא אידידת. וי"ל דמרדיתא אידידת לא קשה ליה איכא למימר לא דלעיל איירי כמוצאי שבת ליום טוב והכא איירי כמוצאי שבת ליום טוב. אבל כותיה דקאמר דר' אליעזר קאי כותיה ע"כ קאי כמוצאי שבת לחול דבבחי איירי ר' אליעזר: **ספג** שצריך לומר הברלה בחונן הדעת. וא"ת ונכלליה מכלל דהכי נמי פריך בפרק תפלת השחר למ"ד אין מתפללין כמוצאי כמותה חנינו. וי"ל דהתם פריך שפיר כיון דקאמר דכל השנה כולה מתפלל אחי שלימות ממוצאי שבת נמי לא ישנה מנהגו ויכלול הברלה בהבינו עס שאר הברכות שהוא כולל אבל הכא דסבר דכל השנה מתפלל ייח' שלימות ליכא למיפך ונכלליה לשנות מנהגו של כל השנה: אבל בקיטפא דפירא מודו ליה. אמאי דקאמר ר' זירא לעיל חיי דמינן ומאבן קשריתו קיטפא לעלמא קמפתה. ותימה ור' פדת באיוז קיטפא איירי אי בקיטפא דפירא אפי' ר' יהושע בעלה משום דמתיב וערלתם ערלתו את פרוי ומרכינן את הטפל לפריו אפי' מידי דלא פירא כגון קילפין רמונים ואגוזים אבל שרף העלין ושרף העיקרין דלאו פירא הוא שרי דלא הוי השרף טפל לפרי. ור' זירא סבר דכי היכי דסבר ר' יהושע גבי

ח:

והא קשיש מיניה טובא. ר"א מרבי חנינא פרש"י שר' חנינא היה בנו של ר"ג דיבנה וכ"י דבפרק המפלת (לקמן דף כג.) א"ר חנינא בן גמליאל נראין דבביו ר"מ צבהמה וצביה וא"ת והא בת"כ (פי' אמור) גבי פנחס איש הסתם שעלה גורלו להיות כ"ג כו'

אמר ר' חנינא בן רבן גמליאל וכי

סמת היה והלא חתנינו היה וחורש היה ואי בן ר"ג דיבנה היה היאך היה לו חתן כ"ג והלא היה אחר הסורצן וי"ל דלאו חתנינו ממש קאמר אלא חתן אצותיו וכן משמע דלא אמר חתני אלא חתנינו היה:

בקטפא דפירא מודו ל"ה דתנן **א"ר** יהושע ב"ו. וא"ת

[א"כ] אמאי אוקי רבי פדת מתניתין כר"א כיון דרבנן מודו בקטפא דפירא ואי משום דצעי לאוקומי בכל מיני קטף אפי' בדגוזא מ"מ הכי קאמר ליה ר' זירא חוי דמסתריא קטפא לעלמא הא ודאי חמת הוא דקטפא דגוזא שרי דאף ר' זירא מודה דאין הלכה כר"א אלא בד' וליכא למימר דלמי למטעי ולמשרי אף קטפא דפירא מדלא מוקי רבי פדת מתני' בקטפא דפירא ודברי הכל מכלל דסבר אף דקטפא דפירא רבנן הוא דשרו הא לא אמי למטעי דהא חזין צמשה שאוסר רבי יהושע שרף הפגים וי"ל שיטעו ויסצרו שרבי יהושע שמעתי קאמר וליה לא ס"ל מדלא מוקי ר' פדת מתני' כוותיה ונקטפא דפירא ואפשר דר' פדת סבר דקטפא דפירא שרי ור' [יהושע] קאמר שמעתי וליה לא סבירא ליה: **מאן** חכמים (א"ר יוחנן) ר"א. אע"ג דתנא צלשון חכמים ניחא ליה לאוקומי כר"א ולא לימא ג' מחלוקות צדצר: קושי

העושה פירות גמי קמפו זהו פרוי ורבנן אמרי ליה לא שנא: איזו היא בתולה כל שלא ראתה בו: ת"ר ינשאת וראתה דם מחמת נישואין ילדה וראתה דם מחמת לידה עדיין אני קורא לה בתולה שהרי בתולה שאמרו בתולת דמים ולא בתולת בתולים איני והאמר רב כהנא ״תנא ג' בתולות הן בתולת אדם בתולת קרקע בתולת שקמה בתולת אדם כל זמן שלא נבעלה נפקא מינה לכ"ג א"ג לבתובתה מאתים בתולת קרקע כ"ז שלא נעבדה ״נפקא מינה לנחל איתן א"ג למקח וממכר בתולת שקמה כ"ז שלא נקצצה נפקא מינה למקח וממכר אי גמי למקצצה בשביעית כדתנן ״ואין קוצצין בתולת שקמה בשביעית מפני שהיא עבודה ואם איתא ליתני גמי הא אמר ר"ג בר יצחק כי קתני מידי דלית ליה שם לווי אבל מידי דאית ליה שם לווי לא קתני רב ששת בריה דרב אידי אמר כי קתני מידי דתלי במעשה מידי דלא תלי במעשה לא קתני רבי חנינא בריה דרב איקא אמר כי קתני מידי דלא הדר לברייתו מידי דהדר לברייתו לא קתני רבינא אמר כי קתני מידי דקפיד עליה זבינא מידי דלא קפיד עליה זבינא לא קתני ולא קפדי ״והתניא רבי חייא אומר כשם שהשאור יפה לעיסה כך דמים יפין לאשה ותניא משום ר"מ כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובין אלא כי קתני מידי דקפיץ עליה זבינא מידי דלא קפיץ עליה זבינא לא קתני ת"ר איזוהי בתולת קרקע כל שמעלה רשושין ואין עפרה תיחוח נמצא בה חרס בידוע שנעבדה צונמא הרי זו בתולת קרקע: מעוברת משודע עוברה: וכמה הכרת העובר סומכום אומר משום רבי מאיר השלשה חדשים ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר יִהְיֶה כַּמְשָׁלָשׁ חֲדָשִׁים וְגוּמַר זָכָר לְדָבָר כְּתִיב וְרֹאיָה גְדוּלָּה הִיא מִשּׁוּם דַּאיכָא דִּילְדָה לֹט' ואיכא דילדה לשבעה ת"ר ״הרי שהיתה בחזקת מעוברת וראתה דם ״ואח"כ הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי היא בחזקתה ודיה שעתה ואע"ג שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר הֲרִינוּ חֲלָנו כְּמוּ יִלְדְּנוּ רוח מאי זכר לדבר הרי ראייה גדולה היא כי כתיב האי קרא בזכרים ולשלישי הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי זו יולדת בזוב ואי אמרת לידה מעלייתא היא קושי

שמאי פרק ראשון נדה

והא קשיש מיניה טובא. דהא ר' אליעזר היה צימי ר"ג בנו של ר"ש הנהרג צהרוגי מלכות ובעל אחרות היה כדלמרי' צהוב (ב"מ דף נט.): ור' חנינא בנו של ר"ג היה: אור. ליל כניסתו: **מעין שמנה עשרה**. שאומר צצצעה צרכות מעין שמונה עשרה כגון ג' ראשונות וג' אחרונות כתקנן ואומר הביינו צלמנע ומסיים בשמוע תפלה כדלמרינן צצרכות (דף כט.) ויש צה מעין כולם: **המעמיד**. חלצ צהמה לעשות גבינה: **צקטפא** דגוזא. צשרף הנוטף מן העץ דכעץ צעלמא הוי אצל קטף הוי שרף הפגין ומודו צהו רבנן: לאו רבנן דפליגי עליה דר"א. צשאר צלינות וחזין דצקטף סבירא להו כוותיה: **צטולס דמים**. דמי נדה ולא צמנא דגוזא. צשרף הנוטף מן העץ דכעץ צעלמא הוי אצל קטף הוי שרף הפגין ומודו צהו רבנן: לאו רבנן דפליגי עליה דר"א. צשאר צלינות וחזין דצקטף סבירא להו כוותיה: **צטולס דמים**: לנחן גדול. **צמנא** (א) ליקח צמולה: **לנחנכסה מאיס**. דאס צעלמא מו לא מיקרי צמולה וכמוצתה מנה: **למקח וממכר**. שאס אמר לו קרקע צמולה אני מוכר לך נומן לו קרקע שלא נעבדה לפי שעושה פירות מרובין ושמיים: **שלא נקלצא**. כן מנהג לקולצא כדי שירצה עוביו ויוציא ענפים הרצה במקום החתר ונקרא סדן שקמה: **למקח וממכר**. לפי שנוט לו צצמולה שילדה היא ויקלצנא ומתעבה: **ליסני גמי הא**. וינימא ארצע צמולות הן: **שס לווי**. כגון צמולה דמתניתין לאו צמולה סתם מיקריא אלא צמולת דמים דסתם צמולה צנשים היינו צמולת צמוליס וכן קרקע צמולה וכן שקמה צמולה כל צעי שס לווי: **דפי צמעשא**. שאינו מנאכד שנוי אלא ע"י מעשה אצל ראית דס מאיליה צאה ואצדה שס צמולה: **דסדר לצרייטו**. כגון זקנה שמסתלקין דמיה: **דקפיד עליה זבינא**. נומן עייני צכך כגון צמולה נוחה לינשא מצעולה וכן קרקע ושקמה אצל צמולת דמים אין אדס נומן עייני צדמים דלא חייס אי חויא אי לא חויא: **דקפיץ עליה**. שנוחה צמולה ללקוחות כגון צמולת צמוליס וקרקע ושקמה אצל צמולת דמים כל כמה דחויא ניחא ליה טפי כדלמרינן: **רשושין**. אצניס דקין שקורין פדווי"א.

לשון אחר רגבי אדמה קשין שאין עפרס מתפור: **חרס**. מכיתת חרשים: **ציזוע שנעצדה**. דלי אי נעצדה חרס זה מאין צא לתוכה: **אונמא**. סלע: **דילנד לו'**. (א) שמא ניכר עוצרה לשליש ימימה דהיינו שני חדשים ושליש קמ"ל ״דלואלינן צמר רוב נשים: **דיה שעספ**. לא אמרינן איגלאי מילתא למפרע דלאו הרינון הוא ונטמאו טהרות דמעט לעט של ראייה: **זכר לדבר**. דהרינון רוח שמייה הרינון: **קשפה שני ימים**. צמוך אחד עשר ימי וזכ ולשלישי גמי ראתה ואח"כ הפילה רוח צו ציוס ולא שפתה מן העצב הכי לידה זו צוזב וצריכה שצעה נקיים וקרצן לזיבמה דכיון דלאו ולד הוא הויא יצבה מעליא: קושי

רוח מאי זכר לדבר הרי ראייה גדולה היא כי כתיב האי קרא בזכרים ולשלישי הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי זו יולדת בזוב ואי אמרת לידה מעלייתא היא קושי

לו שם לווי ולא משום דעדיף. ומי' לעיל משמע דעדיף דקאמר אין קוצצין בשביעית מפני שהוא עבודה אלמא שהוא מיתקן ומשביח מן הקצצה כמו זימור בכרמים. וי"ל דהאי דעדיף היינו משום גדולו ועב מבתולת השקמה והלוקח מחביו אכל של שקמה גדול ניחא ליה טפי שתהא בתולה משיקצין הענפים ואחר כך ישיביו ואם היה סדן אם יקצצין אין גוען מחליף:

מסורת הש"ס

(א) וימא סו: פסחים ג, ט ע"ז לה: [ערכה פ"א מ"ו], א ע"ז שס ערכה פ"א מ"ו, (ד) שביעית פ"ו מ"ו [ושס איתא ר"ש אומר אין לקטף שביעית מפני שאיט פרי], (ס) לאין זה צמשה אלא מדברי ח"ק הסם משמע הכי, (ז) [עירובין פג, ושי"ג], (ז) [מוספתא שביעית פ"ג ה"ח ע"ש], (ח) [פסחים גג, ט] שביעית פ"ד מ"ה צ"ב פ:, (י) מכות י: [לקמן סד:], (ס) [מוספתא פ"א ה"ד],

‏»‏

תורה אור השלם

1. ויחי במשלש קדשים ויגד ליהונדא לאמר ונתנה תמור בלחך וגם דרך קדוה לזוגים ויאמר יודקה הוציאה ותשדך בראשית לח כד 2. וקרינו חלנו כמנו וקרינו רוח ישעית כל געשה ארץ אכל יפלו ישיבי תביל:

ישעיהו כי יח

‏»‏

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לטון גדול שמוזה לישא צמולה: (ב) ד"ה דילנה לשענה ושמא:

‏»‏

גליון הש"ס

גכ' ואח"כ הפילה רוח. ע' לקמן ט ע"ב רש"י ד"ה הכי הא ככל גנשים וס'. וכת' גמלי מילתא למפרע וס' ולי"ע רש"י ד"ה יולדה לשבקה וכו' דאולינן בדר רוב גשים. עיין מטהרין פט ע"א:

‏»‏

לעני רש"י

פרדיווי"א [פדיווי"א]. אבנים קטנות.

‏»‏

מוסף רש"י

אור יוה"כ. ליל יום הכפורים (ויזא פג). בקטפא דגוזא. צשרף היולא מן הטן (ע"ו לה). בקטפא דפירי. צשרף הפגין עלמו (שס). לנחל איתן. לעגלה ערופה (פסחים ג, א). דמים יפין לאשה. למחר לה הרינו (במכות ז').

‏»‏

תום' הרא"ש (ומשך)

ערלה קיטפא דפירא פירא הוא ד"ג גבי שביעית קיטפא פירא הוא ואסור ומשום הכי קפיד ולשינויא אחרינא איירי ר' פדת בקיטפא דגוזא באילן שאינו עושה פירות והיה סוכר בהווא סבא דסבירא דר' אליעזר אוסר דחומין מתירין וקא שרי לעיל. ור' זירא הקפיד כי הוא סוכר דרבנן מודו באילן שאינו עושה פירות דקיטפו זהו פרוי: **נפקא מינה** לכ"ג. משמע דלא אסירא ליה אלא אי"כ בעולת אדם. תימה הרי בוגרת ומוכת עץ דאמרינן פרק הבא על יבמתו לא ישא ומדאורייתא כדמוכת התם. וי"ל דבריעבד אם נשא נשוי כדאינא התם אבל בעולת אדם אם נשא וציאי א"נ ה"ק דאדם אינא מנה לכ"ג אם היא בעולת איש ועדיין היא בתולה כגון שבעל בהטייה אפי' הכי אסורה כדאינא פ' אין דורשין ועדיין היא בתולה גבי בתולה שעבירה. וא"ת אמאי לא קאמר נפקא מינה לענין אונס ומפתה. וי"ל דהתם אימנעא בוגרת אצי"פ שהיא בתולת אדם: פירי דקפיץ עליה זבינא. ת"י הרי בתולת השקמה דסדן השקמה עדיף דבתן בהמוכר את הבית המוכר את השדה מכר בתולת השקמה אבל לא בתולת סדן השקמה ושמא התם לפי שיש

^[1] ויחיה במשלש קדשים ויגד ליהונדא לאמר ונתנה תמור בלחך וגם דרך קדוה לזוגים ויאמר יודקה הוציאה ותשדך בראשית לח כד

^[2] וקרינו חלנו כמנו וקרינו רוח ישעית כל געשה ארץ אכל יפלו ישיבי תביל: